

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) yayımladığı son rapora göre, ülke hapishanelerinde 1.412 hasta mahpus bulunmaktadır. Bu sayının 161'i kadın, 1.251'i erkek mahpus olup, 335'i "ağır hasta" kategorisindedir. Raporda ayrıca, 230 mahpusun tek başına yaşamını sürdüremediği, 105'inin temel yaşam faaliyetlerinde desteğe ihtiyaç duyduğu ve 188 mahpusun hastalıkları nedeniyle sürekli tıbbi kontrol altında tutulması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu ağır tablo, hapishanelerde sağlık hakkına erişim, yaşam hakkının korunması ve insan onuruna yakışır koşullarda infazın sağlanması bakımından ciddi endişeler doğurmaktadır. Bu çerçevede, Marmara (Silivri) 5 No'lu L Tipi Kapalı Hapishanesi'nde tutulan 68 yaşındaki ağır hasta mahpus Mehmet Edip Taşar'ın durumu, hapishanelerdeki yapısal sorunları gözler önüne sermektedir. Kalp yetmezliği, kalp ritim bozukluğu ve diyabet hastası olan Taşar; 18 kez anjiyo olmuş, 8 adet stent takılmış ve sağlık raporlarına göre kronik hastalıklarının hapishane koşullarında tedavi edilemeyeceği tespit edilmiştir.

Buna rağmen, 3 kez Adli Tıp Kurumu'na (ATK) sevk edilen mahpusun infaz erteleme talepleri sistematik biçimde reddedilmiş, en son 3 Kasım 2025'te hastaneye kaldırılmasının ardından "iyileşti" gerekçesiyle yeniden hapishaneye gönderildiği bildirilmektedir. Kendi öz bakımını yerine getiremeyen Taşar, diğer mahpusların yardımıyla yaşamını sürdürebilmektedir. Bu durum, başta Anayasa'nın 17. maddesi (yaşam hakkı ve işkence yasağı), 19. maddesi (kişi hürriyeti ve güvenliği), 56. maddesi (sağlık hakkı) ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16. maddesi (cezanın hastalık nedeniyle infazının ertelenmesi) hükümlerine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. ve 3. maddeleri, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 6. ve 10. maddeleri, Birleşmiş Milletler Mahpuslara Muameleye Dair Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Mahpusların Sağlık Hizmetlerine Erişimi'ne ilişkin R(98)7 sayılı Tavsiye Kararı, devletin gözetimi altındaki bireylerin yaşamını ve sağlığını koruma yükümlülüğünü açık biçimde düzenlemektedir. Devletin, hapishanelerde tutulan mahpusların sağlık koşullarını göz ardı etmesi, yaşam hakkının ihlaliyle sonuçlanabilecek ciddi bir ihmaldir. Dolayısıyla, ağır hasta mahpusların infazlarının ertelenmesi yalnızca bir insani sorumluluk değil, aynı zamanda uluslararası hukuktan doğan pozitif bir yükümlülük olarak değerlendirilmelidir.

Hasta mahpus Mehmet Edip Taşar örneğinde olduğu gibi, yaşlı ve kronik rahatsızlıkları bulunan mahpusların “ölüm riskiyle hapishanede tutulması” vicdani, hukuki ve insani açıdan kabul edilemezdir. Hapishanede tutulan her mahpusun yaşam hakkı ve sağlık hakkı, devletin gözetim sorumluluğu altındadır. Ağır ve kronik hastalıkları bulunan mahpusların hapishanede tutulmaya devam edilmesi, insan onuru ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu nedenle hem uluslararası insan hakları yükümlülükleri hem de ulusal hukuk normları çerçevesinde, hasta mahpus Mehmet Edip Taşar başta olmak üzere ağır hasta mahpusların infazlarının ertelenmesi ve tedavi olanaklarına erişimlerinin sağlanması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. İnsan Hakları Derneği'nin verilerine göre hapishanelerde 1.412 hasta mahpus bulunduğu, bunlardan 335'inin ağır hasta olduğu belirtilmektedir. Bakanlığınızın kayıtlarına göre hapishanelerde toplam kaç hasta ve ağır hasta mahpus bulunmaktadır? Bu veriler yıllara göre nasıl bir seyir izlemektedir?
2. Hapishanelerde bulunan hasta mahpusların sağlık hizmetlerine erişimi, ilaç temini ve düzenli kontrol süreçlerine ilişkin standart bir uygulama mevcut mudur? Mevcutsa bu uygulama hangi uluslararası standartlara dayanmaktadır?
3. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16. maddesi uyarınca, “cezanın infazının hastalık nedeniyle ertelenmesi” hükümleri hangi kriterlere göre uygulanmaktadır? Bu kriterlerin belirlenmesinde Adli Tıp Kurumu raporları dışında bağımsız hekim raporları dikkate alınmakta mıdır?
4. Ağır hasta mahpus Mehmet Edip Taşar'ın sağlık durumuna ilişkin Bakanlığınızın bilgisi var mıdır? Bu mahpus hakkında verilen “infaz erteleme talebinin reddi” kararı hangi tıbbi raporlara dayanılarak verilmiştir?
5. Kendi öz bakımını yerine getiremeyecek derecede hasta olan mahpusların hapishanede tutulması, Anayasa'nın 17. ve 56. maddeleri ile AİHS'nin 3. maddesi çerçevesinde “insanlık dışı ve onur kırıcı muamele” niteliği taşıyor mudur?
6. Hapishanelerde hayatını kaybeden hasta mahpus sayısı son 5 yıl içinde kaçtır? Bu ölümlerin kaç infaz ertelemesi başvurusu yapılmasına rağmen gerçekleşmiştir?
7. Ağır hasta mahpusların serbest bırakılmasına yönelik bağımsız bir sağlık komisyonu veya denetim mekanizması oluşturulması yönünde Bakanlığınızın yürüttüğü bir çalışma var mıdır?
8. Uluslararası yükümlülükler doğrultusunda, ağır hasta, yaşlı veya engelli mahpuslar için insani tahliye veya alternatif infaz yöntemleri (ev hapsi, denetimli serbestlik, elektronik kelepçe vb.) gündemde midir?
9. Hapishanelerdeki sağlık emekçisi ve doktor sayısı, mahpus nüfusuna oranla yeterli midir? Özellikle kadın ve hasta mahpusların sağlık hizmetlerine erişiminde yaşanan eşitsizlikleri gidermek amacıyla hangi önlemler alınmaktadır?
10. Mehmet Edip Taşar ve benzeri durumda olan hasta mahpusların, yaşam hakkının korunması ve sağlık hizmetlerinden tam yararlanabilmesi için Bakanlığınız infazın ertelenmesi yönünde acil bir değerlendirme yapacak mıdır?